

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема: ___ Аналіз використання основних фондів бізнес-структури

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма 6.076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Завідувач кафедри: _____/Карінцева О.І./

Керівник роботи: _____/_ Мазін Ю.О.

*Виконавець: _____/Роговець Є.С./
П.І.Б.*

*Група: _____ ПЕз-73-9с _____
шифр*

Суми 2021

Реферат

Дана робота містить 35 стор. тексту; 3 розділи, 2 малюнки; 9 таблиць; 28 формул, список використаної літератури з 30 джерел .

Мета роботи – проведення аналізу основних виробничих фондів на підприємстві

Об'єкт дослідження – ПАТ “Сумбуд”.

Метод дослідження – аналіз, порівняння, табличний метод представлення даних і матеріалу.

У першому розділі роботи « Поняття основного капіталу» аналізуються сутність основних фондів, їх види та класифікація .

У другому розділі роботи « Методичні аспекти аналізу основних фондів» розглянуто показники використання основних фондів, шляхи поліпшення їх використання .

У третьому розділі роботи « Ефективність використання основних фондів ПАТ “Сумбуд”» розглядаються особливості аналізу використання основних фондів на конкретному підприємстві, робляться відповідні висновки.

Ключові слова: основний капітал, основні виробничі фонди, амортизація, фондомісткість, фондоозброєність.

Зміст

Реферат	3
Вступ	4
Розділ 1. Поняття основного капіталу.....	5
1.1 Економічна сутність основних фондів.....	5
1.2 Аналіз основних засобів підприємства	8
Розділ 2. Методичні аспекти аналізу основних фондів.....	10
2.1 Методи оцінки основних фондів.....	10
2.2. Знос та амортизація основних фондів.....	12
Розділ 3. Ефективність використання основних фондів ПАТ “Сумбуд”.....	14
3.1. Показники технічного стану основних фондів.....	14
3.2. Показники руху основних фондів.....	17
3.3. Показники ефективності використання основних фондів.....	19
3.4.Шляхи поліпшення використання основних фондів.....	26
Висновок	29
Список використаних джерел.....	34

Вступ

Сучасне суспільство живе в умовах постійних змін та руху. Саме вони стають неодмінними атрибутами існування систем. Ми живемо під час промислових революцій «Industry 3.0» та «Industry 4.0» [24, 26, 27, 28, 29, 30]. Завдяки їм з'являється можливість перевести наші економіки на відновлювальні джерела енергії та новітні інноваційні технології на базі «3D-принтерів» [15, 16, 17, 18, 19, 20]. Як наслідок цих трансформаційних процесів зростає конкурентоспроможність та знизиться ресурсомісткість вітчизняної економіки.

Згадані трансформаційні процеси обумовлені перш за все новітніми технологіями в сфері виробничих систем. Саме тому, дослідження, що пов'язане з використанням необоротних активів є сучасним й актуальним.

Метою роботи є дослідження механізму ефективного використання основних фондів(ОФ) в умовах реально діючої бізнес-структури.

Об'єкт дослідження – показники діяльності ПАТ “Сумбуд”.

Розділ 1 Поняття основного капіталу

1.1 Економічна сутність основних фондів (ОФ)

Для реалізації головної мети існування підприємства – отримання прибутку, треба спочатку сформувати його матеріально-технічна база – основні виробничі засоби (основні фонди - ОФ) [21, 22, 23, 24, 25].

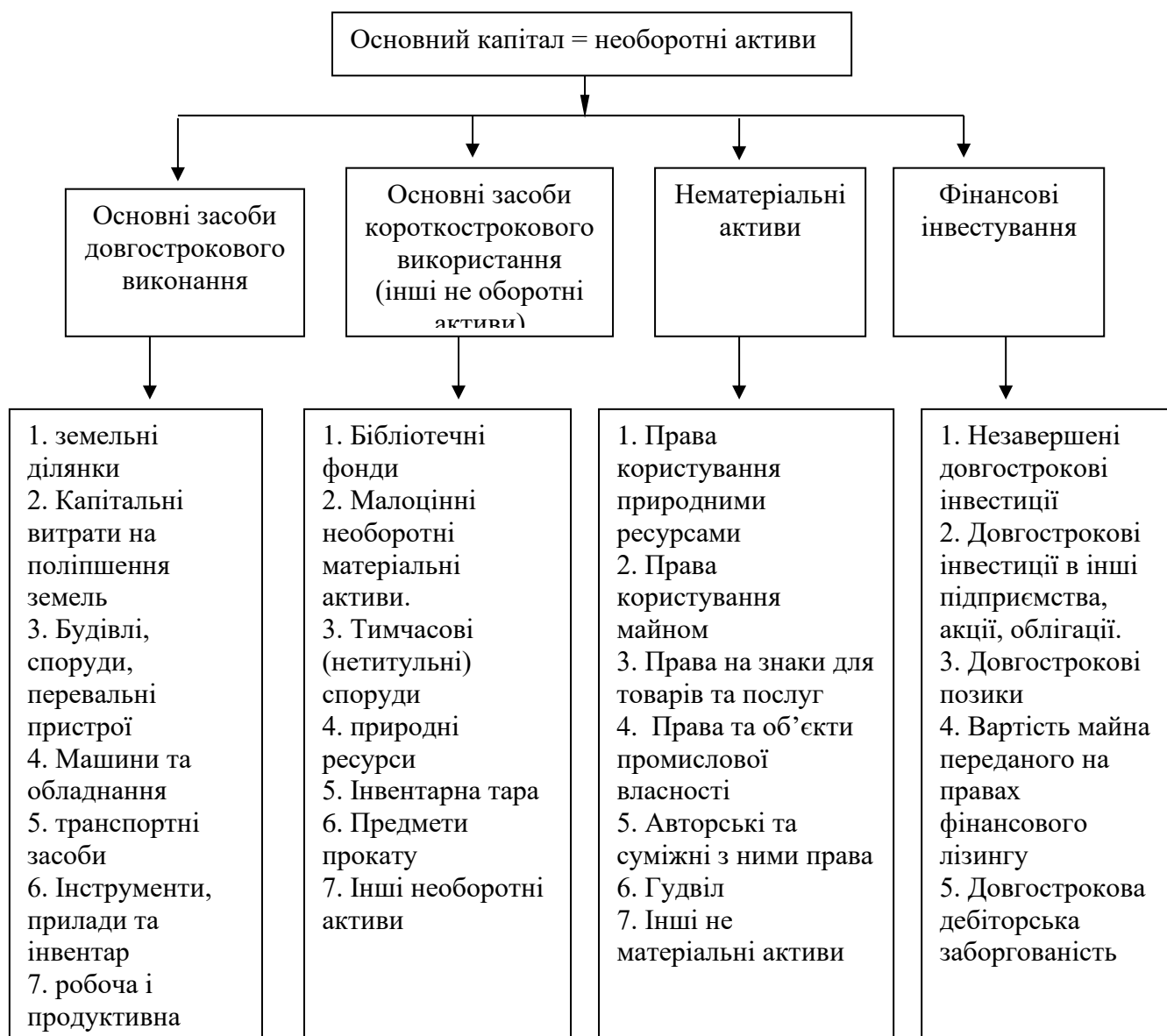

Рис. 1.1 Склад ОФ (включно з необоротними активами)

Активна частина ОФ складається із тих засобів, які беруть пряму участь у виробничому процесі (це - машини, обладнання, устаткування та ін.).

Пасивна частина ОФ складається із тих засобів, які забезпечують безпосереднє функціонування виробничого процесу. В цілому, середнє значення співвідношення активної частини ОФ до пасивної частини складає як 3 : 2.

Найважливішими факторами, що мають вплив на структуру виробничих ОФ є: характер виготовленої продукції, обсяг виробленої продукції, рівень автоматизації, а також такі показники як рівень спеціалізації й кооперування, кліматичні умови й місцезнаходження підприємства.

Окрім того, всі ОФ поділяються на виробничі та невиробничі ОФ.

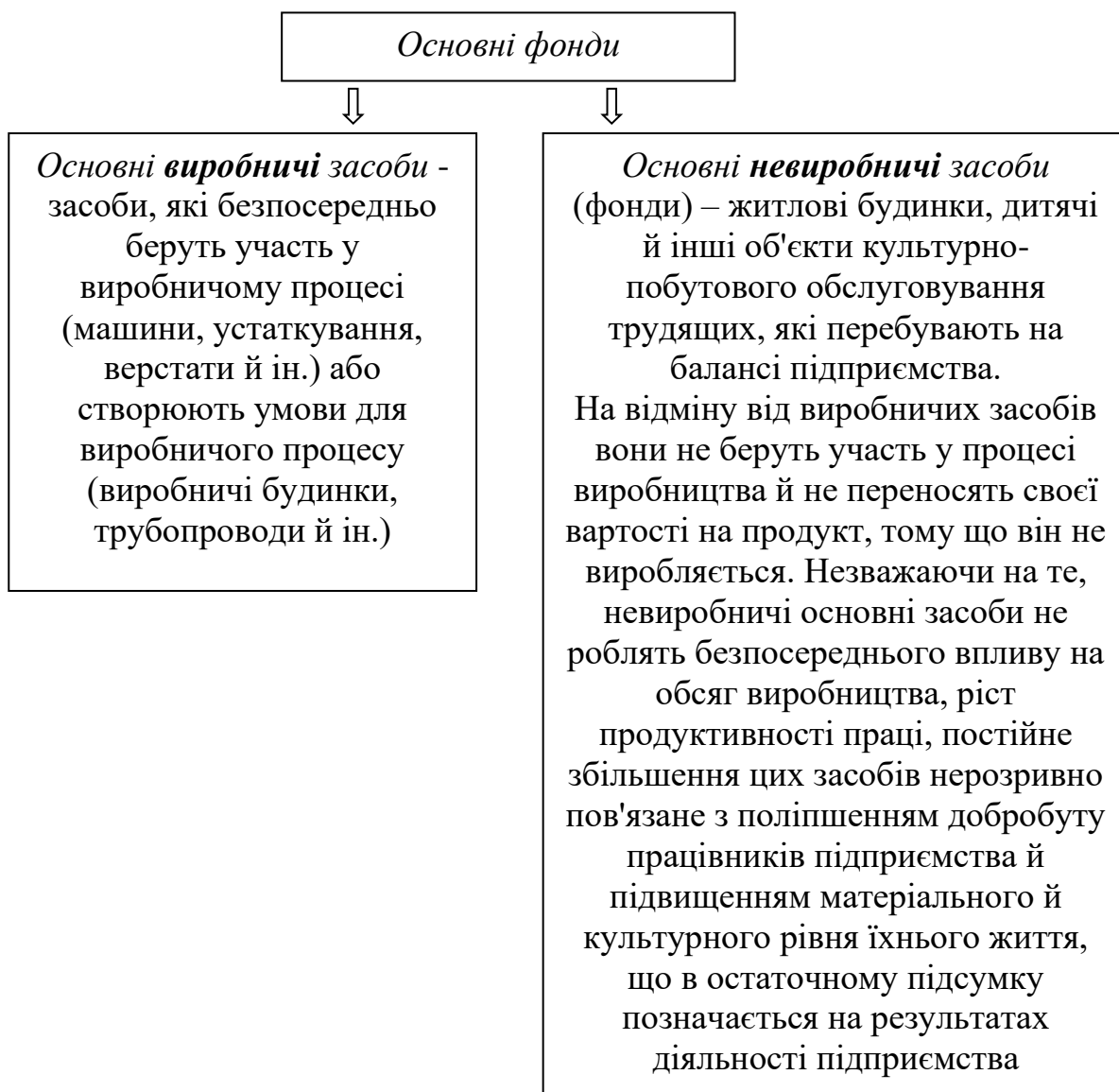

Рис.1.2 Розподіл ОФ на виробничі та невиробничі

Основні засоби можна також класифікувати ще по наступним ознакам (див. рис. 1.3).

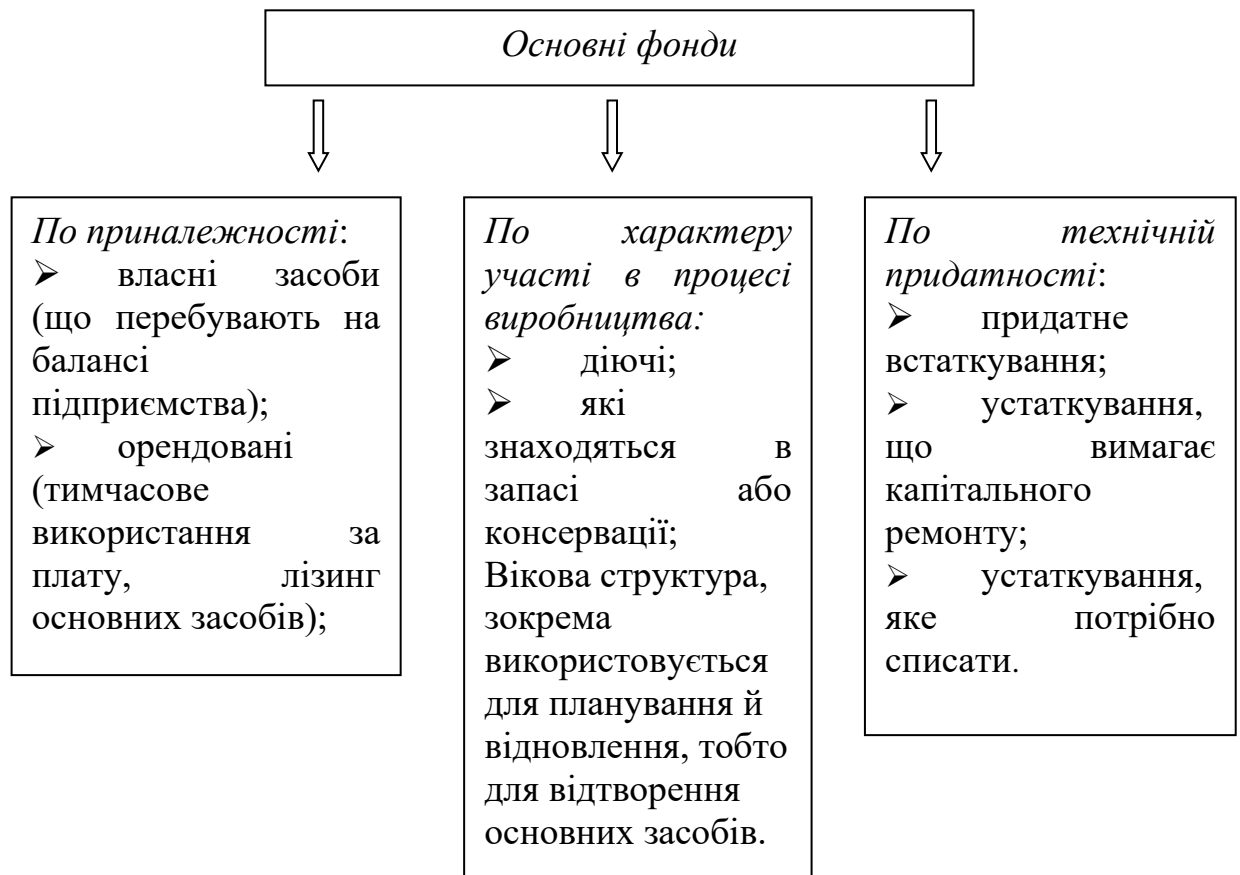

Рис. 1.3 Класифікація ОФ

Для того, щоб надати оцінку ефективності використання ОФ підприємством, необхідно розрахувати відповідні показники.

Ці показники відображають ступінь їх застосування у виробничому процесі. Для випадку щоб дослідити більш детально використання ОФ, окрім розрахунку цих показників, бажано зробити факторний аналіз.

1.2 Аналіз основних засобів підприємства

Питання аналізу складу, структури ОВФ та їх технічного стану розглядалися у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців: В. І. Стражева, В. М. Івахненко, І.І. Мазура, В. Д. Шапіро, Н. В. Тарасенко, Ю. С. Цал-Цалко та ін. [1;2;31]

Аналіз ОФ проводять горизонтально або вертикально.

На виробничі ОФ впливають дуже різноманітні чинники: це і процес та тип виробництва, і сучасність технологій, і рівень спеціалізації та кооперування[31, с.152].

Рис. 1.5.Етапи аналізу ОФ

Зазвичай такі чинники як: оновлення ОФ, їх вибуття або приросту досліджують у динаміці. Розрахунок саме цих показників дасть змогу зробити висновок, щодо покращення чи погіршення технічного стану ОФ. Це є дуже важливим оскільки у разі виявлення позитивного коефіцієнта

оновлення, це свідчить про те, що цей процес здійснювався не за рахунок заміни старого, зношеного обладнання (ОФ), що призвело б до нагромадження застарілого устаткування і стримало б ріст економічної ефективності ОФ, а за рахунок нового розширення підприємства: будівництва, введення нових ОФ.

Для детальнішої характеристики технічного стану ОФ слід проаналізувати віковий склад устаткування у розрізі його видів [21, с.113].

Під час проведення аналізу виходять з того, що строк близько семи (максимум десяти) років є найбільш оптимальним саме для заміни вже діючого устаткування.

Середній вік устаткування (В) розраховують за формулою: [21, с.113]

$$B = (V_i \times ПВ) / 100, \quad (1.1)$$

де V_i — середина вікового інтервалу устаткування з кожної групи;

ПВ — питома вага кожної групи за видом обладнання.

Потім роблять порівняння нашого дійсного строку служби із нормативним. Далі оцінюють технічний стан устаткування, як наслідок розробляють заходи по заміні та оновленню [31, с.154].

2. Методичні аспекти аналізу ОФ

2.1. Методи оцінки основних фондів

У літературних джерелах виокремлюють такі групи оновлення ОФ(рис 2.1)

Рис. 2.1. Основні використання ОФ підприємства

Таблиця 2.1 Теми і завдання аналізу ОЗ і довгострокових інвестицій

Теми аналізу	Основні завдання аналізу
1. Аналіз структури і динаміки основних засобів	1.Оцінка розміру і структури вкладень капіталу організації в основні засоби (горизонтальний аналіз показників руху основних засобів). 2.Визначення характеру і спрямованості змін, що відбулися (вертикальний аналіз показників руху основних засобів). 3.Оцінка змін в інвестиційній політиці організації.
2. Аналіз оновлення і фондovіддачі основних засобів	1.Оцінка прогресивності інтенсивності оновлення основних засобів. 2.Аналіз фондovіддачі. Аналіз, чинника змін фондovіддачі.
3. Аналіз ефективності використання основних засобів	1.Аналіз рентабельності основних засобів. 2.Аналіз використання парку виробничого . 3.Аналіз використання устаткування по часу (балансу часу його роботи). 4.Інтегральна оцінка використання устаткування.
4. Аналіз ефективності витрат за змістом і експлуатації устаткування	1.Аналіз витрат по капітальному ремонту основних засобів. 2.Аналіз витрат по поточному ремонту.
5. Аналіз ефективності інвестицій в основні засоби	1.Аналіз ефективності варіантів капітальних вкладень. 2.Оцінка ефективності залучення позик для інвестування.

2.2 Знос та амортизація ОФ

Фізичний знос передбачає втрату нашими ОФ їх споживчої вартості. Це можливо внаслідок або експлуатації або навпаки без дії.

Значна частка застарілих основних фондів у виробництві, наприклад в промисловості, викликають істотні втрати в народному господарстві, тому що, по - перше, старіння устаткування вимагає збільшити вкладення коштів в капітальний ремонт для підтримки його в робочому стані; по - друге, застаріле виробництво не має можливості використати нову техніку - принаймні повністю. Внаслідок цього обсяг продукції й послуг зменшується. Технічно відстале й морально застаріле, а тому збиткове виробництво створює зону застою, що перешкоджає науково – технічному прогресу.[18]

Моральне зношування звичайно наступає раніше фізичного зношування, тобто ОФ, які ще можуть бути задіяні у виробництві, але вже економічно не ефективні, і бувають двох видів (форм).

Методи визначення зношування:

1) *фізичне* зношування розраховується на підставі термінів служби Оф.

$$\text{Ізн.}(ф) = Tф/Tн*100\% , \quad (10)$$

Де: Тф , Тн- термін служби відповідно факт. та норм.(років);

2) *моральне* зношування 1 виду розраховується на підставі співвідношення таких вартостей ОФ.

$$\text{Ізн.}(м1) = [(Фб - Фв)/Фб]*100\% , \quad (11)$$

Де: Фб – бал. Варт.(тисяч гривен);

Фв – відбуд. варт. (тисяч гривен).

3) моральне зношення 2 виду можна найчастіше визначити на базі співставлення таких продуктивностей

$$\text{Ізн.}(м2) = [(\text{Пр}2 - \text{Пр}1)/\text{Пр}2]*100\% , \quad (12)$$

Де: Пр1 – продукт. діючих Оф;

Тому для більше точного обліку морального зношення 2 виду треба порівнювати Оф й витрати виробництва, за такою формулу:

$$\text{Ізн.}(м2) = [(\text{Ізд}2 - \text{Ізд}1)/\text{Ізд}2]*100\% , \quad (13)$$

де: Індекс 1 – для діючих ОФ (гривен);

Індекс2 – для нових ОФ (гривен)./3/

Розділ 3 Ефективність використання ОФ ПАТ “Сумбуд”

3.1 Показники технічного стану основних фондів

Візьмемо за об'єкт дослідження ПАТ “Сумбуд”. Підприємство було створено у 1994 році на базі виробничого проектно – будівельного підприємства "Сумбуд", для виробництва будівельно-монтажних і ремонтно-будівельних робіт, реконструкції житлових будинків, об'єктів комунального господарства, охорони здоров'я, народного утворення культури й спорту в містах України. В цей час підприємство виконує функції по капітальному будівництву й капітальному ремонту, що й раніше, хоча обсяги виконуваних робіт помітно скоротилися.

Загальна чисельність працівників підприємства - сто п'ятдесят чоловік (постійні робочі й інженерно-технічні працівники). Одноособовим виконавчим органом суспільства є генеральний директор, що обирається загальними зборами учасників на строк чотири роки.

Керування складається з наступних структурних підрозділів:

- адміністрація;
- три виконроби
- відділ головного механіка;
- відділ кадрів;
- відділ технічного постачання.

1. Коефіцієнт зносу основних фондів.

К з характеризує ту частку вартості ОФ, яка була списана на витрати нашого виробництва попередніх періодів.[14]

$$K_z = \frac{З}{ПВ} , \quad (3.2.)$$

де З – сума зносу ОФ;

ПВ – первісна вартість ОФ.

Показник зносу основних засобів може визначатись також у відсотках на початок і на кінець звітного періоду і дає змогу оцінити стан основних засобів

$$Кз\ 2017 = \frac{720053}{1\ 275\ 705} = 0,56$$

$$Кз\ 2018 = \frac{770\ 167}{1\ 337\ 563} = 0,575$$

$$Кз\ 2019 = \frac{683\ 341}{1\ 098\ 600} = 0,62$$

$$Кз\ 2020 = \frac{340\ 622}{1\ 148\ 664} = 0,3$$

Кз свідчить про те, що ОЗ у 2017 році вже зносилися на 56%, тобто вони вже перенесли 56% своєї вартості на новостворену продукцію; у 2018 році показник становить приблизно 58%, у 2019 році – 62%, у 2020 році – 30%.

2. Коефіцієнт придатності ОФ – характеризує для нас , яку ж саме частку складає їх зал. вартість нашого підприємства від перв. вартості.

Кп ОВФ розраховується за формулою:

$$K_{\Pi} = \frac{ПВ - З}{ПВ}, \quad (3.3.)$$

де З – сума зносу ОФ;

ПВ – первісна вартість ОФ

$$K_{\Pi 2017} = \frac{1275705 - 720053}{1275705} = 0,44$$

$$K_{\Pi 2018} = \frac{1337563 - 770167}{1337563} = 0,425$$

$$K_{\Pi 2019} = \frac{1098600 - 683341}{1098600} = 0,378$$

$$K_{\Pi 2020} = \frac{1148664 - 340622}{1148664} = 0,7$$

Кп основних виробничих фондів має прямий зв'язок із коефіцієнтом зносу основних засобів.[36]

Значення отриманих показників свідчить про зменшення частини придатних ОЗ на підприємстві.

Резерви зростання ефективності ОФ і підвищення її віддачі як показують аналогічні дослідження на наш погляд пов'язані перш за все з необхідністю впровадження інноваційних новітніх технологій. Саме технології «Industry 3.0» дозволяють удосконалити системи поновлення машин і обладнання, відповідно з ростом їх продуктивності та прискоренням їх оборотності у виробничому процесі.[50]

3.2 Показники руху основних фондів:

Для визначення якісного складу нашого підприємства слід розраховувати відповідні коефіцієнти оновлення та вибуття.

Коефіцієнт K_o ОЗ характеризує для нас інтенсивність введення в дію новітніх ОЗ. Розмір K_o показує для нашого дослідження частку введених ОЗ за визначений період у загальній вартості ОЗ на кінець звітного періоду.[68]

1. K_o ОФ розраховується за формулою:

$$K_o = \frac{\Phi_n}{\Phi_k}, \quad (3.4.)$$

Де Φ_n – сума нових основних фондів за первісною вартістю, що введені в експлуатацію у звітному періоді;

Φ_k – сума основних фондів за первісною вартістю на кінець звітного періоду.

$$K_o \text{ 2017} = \frac{59378}{1275705} = 0,05$$

$$K_o \text{ 2018} = \frac{69630}{1337563} = 0,052$$

$$K_o \text{ 2019} = \frac{63713}{1098600} = 0,058$$

$$K_o \text{ 2020} = \frac{689513}{1148664} = 0,6$$

Результати свідчать, що на баланс підприємства надійшли основні засоби, що складають приблизно по 5% у 2017 та 2018 роках, приблизно 6% у 2019 та 60% у 2020 р, що свідчить про модернізацію обладнання та заміну застарілого приладдя.

2. Коефіцієнт вибуття ОФ(K_v) – показує, яка ж саме частка ОФ, наявних на початок звітної періоду, вибула за цей період в результаті старіння або зносу

Розраховується за формулою:

$$K_v = \frac{\Phi_v}{\Phi_o}, \quad (3.5.)$$

де Φ_v – сума ОФ, що вибувають у звітному періоді внаслідок старіння та зносу;

Φ_o – сума ОФ на початок періоду.

$$K_v 2017 = \frac{2147}{1\,226\,668} = 0,002$$

$$K_v 2018 = \frac{2196}{1\,275\,705} = 0,002$$

$$K_v 2019 = \frac{164473}{1\,337\,563} = 0,12$$

$$K_v 2020 = \frac{255800}{1\,098\,600} = 0,23$$

Результати свідчать, що з підприємства вибули основні засоби, що складають приблизно по 0,2% у 2017 та 2018 роках, приблизно 12% у 2019 та

23% у 2020 р, що свідчить про заміну застарілого обладнання, верстатів і машин.

3. Коеф.приросту ОВФ($K_{\text{пр}}$) показує ступінь збільшення ОЗ у звітному періоді проти минулого періоду.

Розраховується за формулою:

$$K_{\text{пр}} = \frac{\Phi_{\text{в}} - \Phi_{\text{у}}}{\Phi_{\text{к}}},$$

(3.6.)

де $\Phi_{\text{к}}$ — балансова вартість ОВЗ;

$\Phi_{\text{у}}$ — вартість уведених ОВЗ;

$\Phi_{\text{в}}$ — вартість виведених ОВЗ.

$$K_{\text{пр}} 2017 = \frac{59378 - 2147}{1\,226\,668} = 0,05$$

$$K_{\text{пр}} 2018 = \frac{69630 - 2196}{1\,275\,705} = 0,05$$

$$K_{\text{пр}} 2019 = \frac{63713 - 164473}{1\,337\,563} = -0,08$$

$$K_{\text{пр}} 2020 = \frac{689513 - 255800}{1\,098\,600} = 0,39$$

Результати свідчать, що основні засоби у 2017 р. та 2018 р. збільшилися на 5 % порівняно з попередніми періодами відповідно. У 2019 р. кількість основних фондів зменшилася на 8 %, а у 2020 р. знову зросла на 39 %.

3.3 Показники ефективності використання ОФ

Найбільш узагальнювальним показником ефективності використання ОВФ, як показує аналіз відповідних джерел, є виробництво товарної

продукції у розрахунку на 1 грн. їх середньорічної вартості, тобто фондвіддача.[43]

1. Фондовіддача($\Phi_{в}$) – показник, що відображає випуск продукції на 1 грн ОФ підприємства і розраховується за наступною формулою:

$$\Phi_{в} = \frac{Др}{\Phi}, \quad (3.7.)$$

де $Др$ – сума доходів від реал. продукції;

Φ – загальна вартість ОФ.

$$\Phi_{в2017} = \frac{1696068}{1283899} = 1,3$$

$$\Phi_{в2018} = \frac{2523793}{1343139} = 1,9$$

$$\Phi_{в2019} = \frac{3371771}{1236803} = 2,7$$

$$\Phi_{в2020} = \frac{2170149}{1142242} = 1,9$$

$\Phi_{в}$ у 2017 складає 1,3 це означає, що 1,3 грн виготовленої продукції припадає на 1 грн основних фондів.

Слід зазначити, що на рівень $\Phi_{в}$, як показує аналіз відповідних джерел, впливають дуже різноманітні чинники. Вони можуть бути обумовлені як зміною обсягу продукції, так і ефективністю використання ОВФ, особливо їх акт. Части..

Всі чинники впливу на $\Phi_{в}$, як показує аналіз відповідних джерел, можна поділити на такі групи:

- ті, що не залежать від ступеня використання основних фондів;
- ті, що залежать від ступеня використання основних фондів.

До першої групи чинників належать: зміна матеріаломісткості та трудомісткості продукції; зміна цін на сировину, матеріали, готову продукцію та ін. Зростання матеріаломісткості веде до зростання фондвіддачі.

Головна причина зниження фондівіддачі – неефективне використання ОФ (простої обладнання, недовикористання виробничих потужностей, низький коефіцієнт змінності, наявність невстановленого обладнання і тощо).

Динаміку фондівіддачі зображено на рис.3.2. За результатами розрахунків можна зробити висновок, що в період з 2017 по 2019 показник фондівіддачі стрімко зростав, що у відсотковому значенні становить приблизно 70% , лише у 2020 році простежується незначне погіршення тенденції. Причиною тому були простої обладнання та недовикористання виробничих потужностей.

Рис. 3.2. Динаміка фондівіддачі

2. Фондомісткість(Фм) - обернений до фондovіддачі показник, який характеризує вартість ОВФ, що припадає на одиницю вартості виробленої продукції.[51]

Фм – показник потреби основних фондів для забезпечення виконання одиниці обсягу роботи

Проаналізуємо показники фондомісткості:

$$\Phi_{\text{м}} = \frac{1}{\Phi_{\text{в}}}, \quad (3.8.)$$

де Фм- фондомісткість;

Фв-фондовіддача

$$\Phi_{\text{м} 2017} = \frac{1}{1,3} = 0,77$$

$$\Phi_{\text{м} 2018} = \frac{1}{1,9} = 0,53$$

$$\Phi_{\text{м} 2019} = \frac{1}{2,7} = 0,37$$

$$\Phi_{\text{м} 2020} = \frac{1}{1,9} = 0,53$$

Економічний зміст Фм і відображає наступний приклад. Якщо технологія виготовлення продукції вимагає використання простого устаткування, що у процесі виробництва виявилось задіяним іншими видами робіт, і тому продукцію виготовили на унікальному дорогому устаткуванні, то фондоємність даного виду продукції підвищується. Зростання фондоємності продукції вказує на зниження ефективності використання основних коштів й є негативною тенденцією в діяльності підприємства.[40]

Тобто, при сприятливих умовах функціонування підприємства показники фондомісткості повинні мати тенденцію до зменшення.

Розраховані значення показників фондомісткості збільшуються, що свідчить про погіршення стану підприємства.[37]

3. Фондоозброєність праці(Фозб) визначають як співвідношення середньорічної вартості ОВФ (за первісною оцінкою) до середньообл. чисельності виробничого персоналу.[60]

Показник Фозб відображає величину ОЗ, що припадає на одного працівника. Фозб обчислюється за формулою:

$$\text{Фозб} = \frac{\Phi}{\Psi}, \quad (3.9.)$$

де Φ – загальна вартість основних фондів;

Ψ - середньооблікова чисельність виробничого персоналу.

Розрахуємо показники фондоозброєності:

$$\text{Фозб 2017} = \frac{1283899}{18785} = 68,3$$

$$\text{Фозб 2018} = \frac{1343139}{17946} = 74,8$$

$$\text{Фозб 2019} = \frac{1236803}{14362} = 86$$

$$\text{Фозб 2020} = \frac{1532313}{14455} = 106$$

При дослідженні динаміки показників Фозб , можна зробити висновок про позитивні тенденції змін. Значення показників фондоозброєності у 2017, 2018, 2019 та 2020 рр. характеризуються як позитивні зміни стану ОЗ підприємства і, як наслідок, збільшенням значення показників фондоозброєності. З кожним роком зростає фондоозброєність, це позитивне явище, тому що разом з цим зменшується кількість робіт, які необхідно

виконувати вручну, зменшується кількість простоїв з причин несправності, а тому зменшуються витрати.

Динаміку фондоозброєності зображено на рис.3. За результатами розрахунків можна зробити висновок, що в період з 2017 по 2020 рік показник фондоозброєності стрімко зростає, що у відсотковому значенні становить приблизно 64%. Причиною тому були зменшення середньооблікової чисельності працівників у зв'язку із політикою скорочення ПВП, а також збільшення середньорічної вартості ОФ.

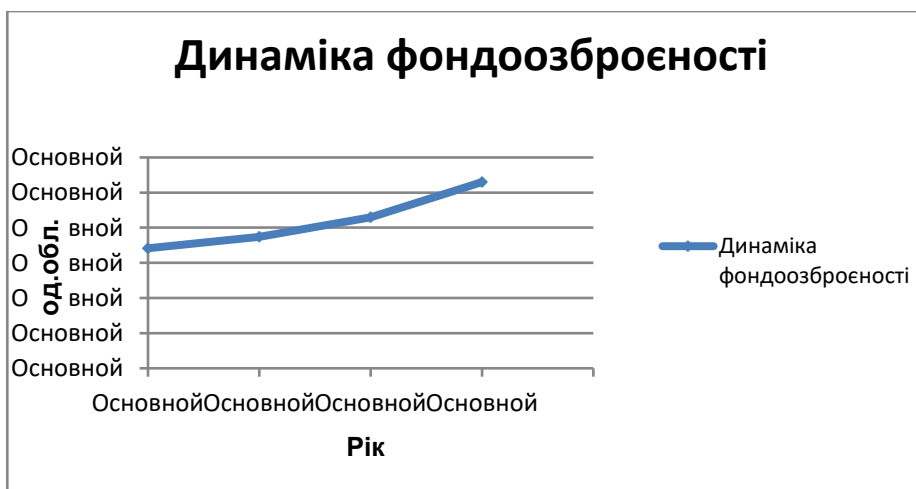

Рис. 3.3. Динаміка фондоозброєності

4. Фондовіддача на одного робітника (Фв/р) – показник, що характеризує випуск продукції на 1 грн ОФ з урахуванням кількості робітника.

Фв/р робітника обчислюється за формулою:

$$\text{Фв/р} = \frac{D_p}{\Phi \times \text{Ч}}, \quad (3.10.)$$

де D_p – сума доходів від реалізації продукції;

Φ – загальна вартість основних фондів;

Ч - середньооблікова чисельність виробничого персоналу

$$\Phi_{в/р} 2017 = \frac{1696068}{1283899 \times 18785} = 7,03 \times 10^{-5}$$

$$\Phi_{в/р} 018 = \frac{2523793}{1343139 \times 17946} = 10,47 \times 10^{-5}$$

$$\Phi_{в/р} 2019 = \frac{3371771}{1236803 \times 14362} = 28,64 \times 10^{-5}$$

$$\Phi_{в/р} 2020 = \frac{2170149}{1532313 \times 14455} = 9,79 \times 10^{-5}$$

Даний показник $\Phi_{в/р}$ характеризує скільки припадає одиниць готової продукції на 1 грн основних фондів на одного робітника. Проаналізувавши динаміку, важко встановити певну тенденцію зміни показника, однак можна сказати, що у 2019 році ефективність використання основних засобів значно зросла, також це пов'язано із введенням нових основних засобів з кращою продуктивністю. На коливання цього показника впливають дуже різноманітні чинники. Вони можуть бути обумовлені як зміною обсягу продукції, так і ефективністю використання ОВФ, особливо їх активної частини, а також зміна середньооблікової чисельності промислово-виробничих працівників.

Амортизація основних фондів

Розрахуємо амортизацію на прикладі бетонозмішувача. Норму амортизації визначимо по формулі (7), з огляду на, що термін служби цього об'єкта дорівнює 8 років.

$$N_a = 11856/8 = 1482 \text{ грн.}$$

Ця ж сума у відсотках буде дорівнює 12,5% (за 100% беремо первісну вартість).

Визначимо величину амортизаційних відрахувань по роках лінійним й прискореним способами. Результати обчислень за лінійним методом занесемо в таблицю 5.

Таблиця 3.1 - Нарахування амортизації методом лінійного списання в грн.

Роки	Первісна вартість грн..	Амортизація		Залишкова вартість
		Грн.	Відсотків	
1	11856	1482	12,5	10374
2	10374	1482	12,5	8892
3	8892	1482	12,5	7410
4	7410	1482	12,5	5928
5	5928	1482	12,5	4446
6	4446	1482	12,5	2964
7	2964	1482	12,5	1482
8	1482	1482	12,5	0

З таблиці видно, що при розрахунку амортизаційних відрахувань лінійним способом відшкодування основних фондів виробляється рівними частинами щорічно протягом усього строку експлуатації (протягом восьми років). Ці щорічні відрахування рівні 1482 грн. або 12,5%.

При розрахунку амортизації прискореним способом відновлення основних фондів виробляється щорічно від залишкової вартості протягом усього строку експлуатації.

3.4 Шляхи поліпшення використання основних фондів

Найважливішим показником використання основних фондів є фондovіддача, тому що зі збільшенням фондovіддачі підвищується ефективність використання основних засобів.

Подивимося, як зміниться даний показник, а також інші показники використання основних засобів, якщо підприємство збільшить випуск продукції на 30% .(табл..9).

Таблиця 3.2 - Зміна показників використання основних фондів в плановому періоді

Показники	Одиниці виміру	2020 рік	Плановий рік	Темп росту у %
1. Обсяг виробництва	Грн..	14100000	18330000	130
2. середньорічна вартість ОФ	Грн..	1346667	1346667	100
3. фондovіддача		10,47	13,6	130
4. фондомісткість		0,1	0,07	70
5. фондоозброєність	Грн./чол	8977,8	8977,8	100
6. продуктивність праці	Грн./чол	94000	122200	130

З таблиці можна зробити висновок, що при збільшенні обсягу виробництва на 30% фондovіддача теж збільшується на 30%, що говорить про більш ефективне використання основних фондів. Також на 30% збільшується продуктивність праці, тому що ця необхідна умова збільшення обсягу виробництва. Зниження фондомісткості на 30% означає економію праці, упередженого в основних фондах, що беруть участь у виробництві. Фондоозброєність залишилася на тому ж рівні через те, що середньорічна вартість основних фондів теж не змінювалася.

Підвищення фондovіддачі основних виробничих фондів у будівництві досягається також за рахунок факторів, які можна об'єднати в наступні групи:

1) фактори, що відбивають рівень безпосереднього використання діючих основних виробничих фондів за часом і потужністю: підвищення

змінності будівництва, зниження внутрішньо змінних простоїв в будівельних організаціях, підвищення продуктивності машин, устаткування і транспортних засобів, своєчасна й комплектна поставка матеріалів, конструкцій і деталей, устаткування, що підлягає монтажу;

2) фактори, що відбивають організаційні міри й керування будівництвом: удосконалювання організаційної структури керування, рівень концентрації будівництва, рівень спеціалізації будівельних організацій, удосконалювання планування й керування будівельним виробництвом, постійне здійснення наукової організації праці, впровадження автоматизованих систем керування будівництвом, впровадження прогресивних форм організації праці;

3) фактори, що відбивають соціальні й економічні умови працюючих в будівництві: рівень кваліфікації робітників й ІТП, виробничі умови для виконання будівельних робіт, удосконалювання обліку, контролю й аналізу роботи парку будівельних машин і механізмів, побутові умови будівельників, матеріальне стимулювання працюючих, моральне стимулювання працюючих за краще використання основних виробничих фондів;

4) фактори, що виражають вплив відновлення основних фондів у процесі їх відтворення: фондомісткості вибуття основних фондів внаслідок морального й фізичного зношування, темпи відновлення основних фондів, загальна структура фондів, структура фондів по їхніх групах;

5) фактори, що відбивають вплив технічного прогресу в будівництві: нові будівельні матеріали, впровадження прогресивної технології будівельного виробництва, нова будівельна техніка, транспортні засоби й так далі.

Висновок

Аналізуючи основні фонди ПАТ “Сумбуд” можна зробити висновок, що при збільшенні обсягу виробництва на 30% фондівіддача теж збільшується на 30%, що говорить про більш ефективне використання основних фондів. Також на 30% збільшується продуктивність праці, тому що ця необхідна умова збільшення обсягу виробництва. Зниження фондомісткості на 30% означає економію праці, упредметненого в основних фондах, що беруть участь у виробництві.

Фондоозброєність залишилася на тому ж рівні через те, що середньорічна вартість основних фондів теж не змінювалася.

Підвищення фондівіддачі основних виробничих фондів у будівництві досягається також за рахунок факторів, які можна об'єднати в наступні групи:

1) фактори, що відбивають рівень безпосереднього використання діючих основних виробничих фондів за часом і потужністю: підвищення змінності будівництва, зниження внутрішньо змінних простоїв в будівельних організаціях, підвищення продуктивності машин, устаткування і транспортних засобів, своєчасна й комплектна поставка матеріалів, конструкцій і деталей, устаткування, що підлягає монтажу;

2) фактори, що відбивають організаційні міри й керування будівництвом: удосконалювання організаційної структури керування, рівень концентрації будівництва, рівень спеціалізації будівельних організацій, удосконалювання планування й керування будівельним виробництвом, постійне здійснення наукової організації праці, впровадження автоматизованих систем керування будівництвом, впровадження прогресивних форм організації праці;

3) фактори, що відбивають соціальні й економічні умови працюючих в будівництві: рівень кваліфікації робітників й ІТП, виробничі умови для виконання будівельних робіт, удосконалювання обліку, контролю й аналізу роботи парку будівельних машин і механізмів, побутові умови будівельників,

матеріальне стимулювання працюючих, моральне стимулювання працюючих за краще використання основних виробничих фондів;

4) фактори, що виражають вплив відновлення основних фондів у процесі їх відтворення: фондомісткості вибуття основних фондів внаслідок морального й фізичного зношування, темпи відновлення основних фондів, загальна структура фондів, структура фондів по їхніх групах;

5) фактори, що відбивають вплив технічного прогресу в будівництві: нові будівельні матеріали, впровадження прогресивної технології будівельного виробництва, нова будівельна техніка, транспортні засоби й так далі.

Аналіз основних фондів на підприємстві необхідний для того, щоб виявити фактори, що впливають на неефективне використання основних засобів, і знайти шляхи для подолання або зм'якшення цих негативних факторів.

Ми проаналізували ефективність використання основних фондів будівельно-монтажного керування ПАТ “Сумбуд”. Судячи з найважливішим узагальнюючої показникам - фондівіддачі й фондомісткості, - на даному підприємстві за останні три роки основні фонди більш ефективно використалися в 2019 році. Але при цьому най більша продуктивність праці була в 2020 році, тобто цього року на одну людину доводилася більша кількість основних засобів, ніж в 2018 й 2019 роках. Це відбулося за рахунок введення нових фондів, які займають значну частку в загальній структурі.

Ми також з'ясували, що на підприємстві ПАТ “Сумбуд” за рахунок більше раціонального використання основних засобів можна збільшити обсяг виробництва й реалізації продукції, але для цього необхідно підвищити продуктивність праці.

Підвищення ефективності використання основних фондів має велике значення й у всьому народному господарстві. Рішення цього завдання означає збільшення виробництва необхідної суспільству продукції, підвищення віддачі створеного виробничого потенціалу й більше повне

задоволення потреб населення, поліпшення балансу встаткування в країні, зниження собівартості продукції, ріст рентабельності виробництва, нагромаджень підприємства.

У даній роботі розглядалися збільшення використання основних фондів їх раціонального використання з метою примноження прибутку підприємства. Т підвищення ефективності використання основних фондів у даний час, коли в країні спостерігається повсюдний і глобальний спад виробництва, має величезне значення. Підприємства, що мають в своєму розпорядженні основні фонди, повинні не тільки прагнути їх модернізувати але і максимально ефективно використовувати те, що є, особливо в існуючих умовах обмеженості фінансів і виробничих інвестицій.

Список літератури

1. Білоцерківський О. Б. Аналіз підходів до оцінки економічної ефективності впровадження та використання інформаційної системи у діяльності торговельного підприємства / О. Б. Білоцерківський // 2020. – Р. 219-224.
2. Ганін В. І. Організація і методика економічного аналізу : навчальний посібник / В. І. Ганін, К. Д. Гурова. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 360 с.
3. Дзюбенко О.М.. Підходи до економічного аналізу рентабельності лісогосподарських підприємств. ВІСНИК ЖДТУ. 2018. –№ 1 (83). – с. 234. – С. 9-14
4. Дубовиков Н.М. Сравнительный анализ результатов экономической деятельности крупнейших компаний мира. /Дубовиков Н.М., Зеленко Н.Н.// Сборник статей научно-информационного центра «Знание» по материалам XIX международной заочной научно-практической конференции: «Развитие науки в XXI веке» 3 часть, г. Харьков: сборник со статьями. – Х.: научно-информационный центр «Знание», 2016. – 26 – 33 с.
5. Електронне досьє на ТОВ МАСТЕРПРОДУКТ 2005. – Режим доступу: <https://opendatabot.ua/c/34012658>
6. Інформація про діяльність та засновників ТОВ МАСТЕРПРОДУКТ 2005. – Режим доступу: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/34012658/
7. Інформація про ТОВ МАСТЕРПРОДУКТ 2005. – Режим доступу: <https://ua.kompass.com/c/masterprodukt-2005-ltd/ua1903019/>
8. Інформація про ТОВ МАСТЕРПРОДУКТ 2005. – Режим доступу: <https://www.ua-region.info/34012658>
9. Інформація про ТОВ МАСТЕРПРОДУКТ 2005. – Режим доступу: https://www.emis.com/php/company-profile/UA/Masterprodukt_2005_TOV_%D0%9C%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0

http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_067.pdf
http://www.rusnauka.com/45_VSN_2015/Economics/10_-204532.doc.ht

10. Конашук В.Л. Визначення шляхів удосконалення господарської діяльності підприємства в сучасних умовах / В.Л. Конашук // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_067.pdf.

11. Мехеда Н.Г. Проблема ефективності діяльності підприємства / Н.Г. Мехеда, К.С. Масленко // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/45_VSN_2015/Economics/10_-204532.doc.ht.

12. Піддубна О. О., Іваннікова Н. А. Порівняльна характеристика методів рейтингового оцінювання фінансового стану торговельного підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 11. С. 26–32.

13. Сайт компанії-виробника програмного забезпечення “Diamond FMS”. – Режим доступу: <https://diamondfms.com/>

14. Янчева Л.М. Теоретико-практичні аспекти управління комерційною діяльністю: монографія / Л.М. Янчева, Г.Г. Лисак, О.А. Круглова. – Х.: Вид-во І.С. Іванченка, 2016.– 210 с.

15. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>

16. Сотник І.М. (2016) Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки : монографія / за заг. ред. доктора екон. наук, проф. І. М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2016. – 368 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>

17. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80184>

18. Melnyk L., Sommer H., Kubatko O., Rabe M., Fedyna S. (2020). The economic and social drivers of renewable energy development in OECD countries. Problems and Perspectives in Management, 18(4), 37-48.

doi:10.21511/ppm.18(4).2020.04

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82719>

19. Melnyk L.G., Kubatko O. (2017) The impact of green-innovations on environmental quality and energy resource consumption. International economic relations and sustainable development : monograph / edited by Dr. of Economics, Prof. O. Prokopenko, Ph.D in Economics T. Kurbatova. – RudaŚląska :Drukarnia i Studio GraficzneOmnidiumю 272 p. ISBN 978-83-61429-11-1

20. The effects of the management of natural energy resources in the European Union / V. Voronenko, B. Kovalov, D. Horobchenko, P. Hrycenko // Journal of Environmental Management and Tourism. – Craiova: ASERS Publishing, 2017. – Vol. 8, Issue Number 7(23), P. 1410-1419. Available at: <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/1777>

21. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80106>

22. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Пономарьова, Г. С. Підвищення ефективності бізнес-процесів на виробничому підприємстві // Механізм регулювання економіки. 2020. № 4. С. 58-69. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83754>

23. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>

24. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (2021) Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>

25. Kubatko, O. V., Chortok, Y. V., Honcharenko, O. S., Nechyporenko, R. M., & Moskalenko, I. M. (2019). Studying Features of Vehicle Type Selection by Trade and Logistics Enterprise. Mechanism of economic regulation. – 2019. – №3. – С. 73–82. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76448>

26. Мельник Л. Г., Карінцева О. І., Кубатко О. В., Сотник І. М., Завдов'єва Ю. М. Цифровізація економічних систем та людський капітал: підприємство, регіон, народне господарство // Механізм регулювання економіки. 2020. № 2. С. 9-28. DOI:

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82236>

27. Мельник, Л., Ковальов, Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV, і V промислових революцій. Сумський державний університет, с. 180.

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>

28. Melnyk L. H., Derykolenko O. M., Mazin Yu. O., Matsenko O. I., Piven V. S. Modern Trends in the Development of Renewable Energy: the Experience of the EU and Leading Countries of the World // Механізм регулювання економіки. 2020. № 3. С. 117-133.

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81810>

29. Melnyk, L., Dehtyarova, I., Kubatko, O., Karintseva, O., & Derykolenko, A. (2019). Disruptive technologies for the transition of digital economies towards sustainability. *Economic Annals-XXI*, 179(9-10), 22-30. doi:

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85476>

30. Melnyk, L., Matsenko, O., Dehtyarova, I. & Derykolenko, O. (2019). The formation of the digital society: social and humanitarian aspects. *Digital economy and digital society*. T. Nestorenko & M. Wierzbik-Strońska (Ed.). Katowice: Katowice School of Technology.

[in Ukrainian]. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74570>